

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9. Vtrum requiratur ibi recta fides, ita quòd infidelis non possit tradere sacramentum.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ostendit de susceptis sacramentis intelligendum est sufficere intentionem ecclesie per verba ministri expressam, nisi per ministerium aut suscipientem contrarium exprimitur: ita quod non intendit Auctor, quod hoc sufficiat ad perfectionem sacramenti simpliciter, sed ad perfectionem eius, secundum humanum certitudinē; per hoc enim euitatur incontinenti, quod quilibet incertus possit dici de susceptis sacramentis. ¶ In responsione ad tertium, adverte, quod Auctor communiter (ut patet) in hoc obliuio communi illius temporis usui (quae intentionem quidem, sed non actuale habituale vocabat) dixit hic intentionem habituale, & statim subiungit sensum intentionum: puta, cum sacerdos accedit, &c. ¶ Et hoc propterea diximus, ut scias non Iamule Auctorem distentiam inter habere aliquid in actu, vel in habitu, vel in virtute, & quod intentione requisita ad sacramenta, non sufficit, quod sit secundum habitum, sed oportet, quod sit secundum virtutem: quod ut melius intelligas, accipe exem plum, habens habitum iustitiae, tunc actualiter intendit iustitiam quando actualiter tendit ad ius reddendum; tunc vero habitualiter intendit iustitiam, cum retinet habitum iustitiae, etiam si dormiat: tunc autem virtualiter intendit iustitiam, dum vacat quidem reddendo iuri (puta quia tenet ad tribunal, ut faciat sicut consuevit, seu iudicis officium) & nihil de iure cogitat, sed mens eius enagatur ad impertinentia: ita quod etiam si non habet habitum iustitiae, ex solo hoc, quod accedit ad iudicis officium faciendum in omnibus; quae exercitia, quantumcumque accedat, semper intendit iustitiam virtualiter, ea ratione, quia semper per-

tendunt sacramentū suscipere, supplet illum defectum fides, & deuotio: sed hoc satis potest dici, quātum ad vltimum effectū, qui est iustificatio a peccatis: sed quātum ad effectum, qui est res & sacramentum, scilicet quantum ad characterem, non videtur quod per deuotionem accedentis possit suppleri: quia character nunquam imprimitur, nisi per sacramentum. & ideo alij melius dicunt, quod minister sacramenti agit in persona totius ecclesiae, cuius est minister. In verbis autem quae profertur, exprimitur intentio ecclesiae, quae sufficit ad perfectionem sacramenti, nisi contrarium exterius exprimat ex parte ministri, vel recipientis sacramentum. AD TERTIVM dicendum, quod licet ille, qui aliud cogitat, non habeat actualē intentionem, hēt tamen intentionē habituale, quae sufficit ad perfectionē sacramenti: puta cum sacerdos accedens ad baptizandum, intendit facere circa baptizandum, quod facit ecclesia. vnde si postea i ipso exercitio actus, cogitatio eius ad alia rapiat, ex virtute primae intentionis, perficitur sacramentum: quāuis studiose curare debeat sacramenti minister, vt etiā actualē intentionem adhibeat: sed hoc non est totaliter positū in hominis potestate: quia praeter intentionem, cum homo vult multum intendere, incipit alia cogitare, secundū illud Psā. 139. Cor meum dereliquit me.

ARTICVLVS IX.

Vtrum fides ministri sit de necessitate sacramenti. AD NONVM sic proceditur. Videtur quod fides ministri sit de necessitate sacramenti. Sicut enim dictū est, * intentio ministri est necessaria ad sacramenti perfectionē: sed fides intentionem dirigit, ut Aug. dicit contra Iulianum. ergo si desit vera fides in ministro, non perficitur sacram. ¶ Præter. Si minister ecclesiae veram fidem non habeat, vñ esse haereticus: sed haereticus, ut videtur, non possunt sacramenta conferre: dicitur. Cyprianus in epistola* contra hereticos, Omnia quaecumque faciunt heretici, carnalia sunt, & inania, & falsa: ita vt nihil eorum quae illi gesserint, a nobis parari debeat, & Leo Pa-

pa dicit in epistola ad Leonē Augustinum. manifestum est per crudelissimam & insanissimam vesaniam, in Alexandrina sede omnium caelestium sacramentorum lumen extinctum, intercepta est sacrificii oblatio, defecit christi matris sanctificatio, & parricidialibus manibus impiorum, omnia sese subtraxere mysteria. ergo vera fides ministri est de necessitate sacramenti. ¶ 3. Præter. Illi, qui non habent veram fidem, videntur esse per excommunicationem ab ecclesia separati: dicitur enim in secunda canonica Ioannis. Siquis uenit ad vos, & hanc doctrinam non asserit, nolite eum recipere in domum, nec Aue dixeritis ei. & ad Titū. 3. Haereticum hominem post primam & secundam correctionem deuota: sed excommunicatus non videtur posse conferre ecclesiae sacramentum, cum ab ecclesia sit separatus, ad cuius ministerium pertinet sacramentorum dispensatio. ergo videtur quod uera fides ministri, sit de necessitate sacramenti.

SED CONTRA est, quod Aug. dicit contra Perilianum donatistam: Memento, sacramenta Dei nihil obesse mores malorum hominum, quod illa uel non sint, uel minus sancta sint.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, quia minister in sacramenti instrumentaliter operatur, non agit in virtute propria, sed in virtute Christi. Sicut autem pertinet ad propriam virtutē hominis charitas, ita & fides. vnde sicut non requiritur ad perfectionem sacramenti, quod minister sit in charitate, sed possunt etiam peccatores sacramenta conferre, vt supra dictum est, * ita non requiritur ad perfectionem sacramenti fides eius: sed infidelis potest uerum sacramentum praebere, dum modo cetera adsint, quae sunt de necessitate sacramenti.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod potest contingere quod aliquis patiat defectum fidei circa aliquid, & non circa veritatē sacramenti, quod exhibet: puta si aliquis credat iuramentum esse in omni casu illicitum: & tñ credat baptismum efficaciam habere ad salutē & sic talis infidelitas: non impedit intentionem conferendi sacramentum. Si uero patiat fidei defectum circa ipsam sacramentum quod exhibet, licet cre-

seuerat uis primae intentionis, qua primo proposuit facere iudicis officium. Et huiusmodi intentio non irrationabiliter vocatur habitualis: quia per modum habitus perseuerat, nam & dormiente, & distracto homine, perseuerat. ¶ Et hoc est, quae sufficere dicitur ad facta, & uere sic est: sufficit enim ad confectionem eucharistiae, quod sacerdos vadat ad altare, ut dicat: Missam, etiam si per totam Missam euagetur mens eius. ¶ Aduerte secundo documentum Auctoris, scilicet quod studiose debet minister operam dare ut etiam actualiter intendat &c. non esse intelligendum in actu signato, sed in actu exercitio. Non enim studendum est, ut habeamus hoc in mente actualiter, ego intendendo consecrere, sed studendum ut actualiter mens nostra ad ea quae sunt confectionis, attendat, puta ad prolationem distinctam formae ad reuerentem confectionem materiae, ad futuram tunc ineffabilem praesentiam diuinae gratiae in sacramento, uel etiam ipsius Christi, quo ad eucharistiam: hoc est enim consecrere cum actuali intentione in actu exercitio.

Leo in epist. quae incipit Literas Clementis tui, a med.

lit. c. 47. cap. ca. in. co. 7.

Art. 5. huius q. & q. 62. art. 1. & 2.

Super Quaestione sexagesima quarta articulum nonum.

Titulus clarus est. ¶ In corpore vna est conclusio cum uno corollario. Conclusio est: Ad perfectionem sacri, non exigitur fides ministri. Probatur: Minister in sacramenti operatur non propria, sed Christi virtute, ergo sicut non requiritur ad perfectionem sacri ministri charitas, ita nec eius fides. Consequencia probatur: quia fides pertinet ad perfectionem ministri, sicut & charitas. Quam non requirit probatur ex eo, quod mali homines possunt ministrare sacramenta. Corollarium est: Infidelis potest esse minister sacramenti. ¶ In

art. 5. & 6. huius q. 62.

In responſionibus argumentorum, memento eorum, que diximus in arti. 6. de ſuſcipientibus ſacramenta ab indignis quando peccant. Et iuxta illa intellige que hic dicuntur, addendo qd præciſi manifeſte ab eccleſia ſi in articulo neceſſitatis ſacramentum baptiſmi conferunt, non peccant, immo tenentur in tali calu baptiſmū cōferre, abique ſolemnitate tamen. Nec propterea ſacerdotes efficerentur irregulares ratione ſuperius dicta: quia non miniſtri ex officio per ſonam agunt, ſed miniſterialiter ſubvenientis neceſſitatem patienti.

Ar. 8. huius q.

In reſponſione ad ſecundum, adverte incidenter quod purgatio Cypriani martyris, de qua Aug. loquitur, non niſi venialis peccati fuit, cum cum charitate ſtabat error ille, ut Auguſtini verba ſonant, quia tempore illo non erat per eccleſiam deſignata efficacia ſacramentorum per miniſtros extra eccleſiam.

29. uſq; ad med. 10. 3.

epiſt. 65. n. 1. illius.

tiſmo cumulari perneciam. Et per hunc modum dicit Leo Papa, ſi in ſede Alexandrina ſacramentorum lumen eſſe extinctum, ſcilicet quantum ad rem ſacramenti, non autem quantum ad ipſum ſacramentum. Cyprianus autem nullo modo ſacramentum cōferre hæreticos poſſe, credebat: ſed in hoc eius ſententia non tenetur. unde Auguſtinus dicit martyrem Cyprianū, qui apud hæreticos, vel ſchiſmaticos datum baptiſmum nolebat cognoſcere, tanta merita viſque ad triumphum martyrii ſecuta ſunt, ut charitatis, qua excellere luce, obumbratio illa ſigaretur, & ſi quid purgandum erat, paſſionis falce tolleretur.

q. præſ. ar. 5.

AD TERTIUM dicendum, quod poteſtas miniſtrandi ſacramenta pertinet ad ſpiritualem characterem, qui indelebilis eſt, ut ex ſupradictis patet. & ideo per hoc, quod aliquis ab eccleſia ſuſpenderetur, vel excommunicaretur, vel etiam degradaretur, non amittit poteſtatem conferendi ſacramentum, ſed licentiam utendi hac poteſtate: & ideo ſacramentum quidem confert, ſed tamen peccat conferendo: & ſimiliter ille, qui ab eo accipit ſacramentum, & ſic non percipit rem ſacramenti, niſi forte per ignorantiam excuſetur.

Super Quæſtionis ſexageſime quartæ Articuli ſecundū.

ARTICULVS X.

Utrum intentio recta miniſtri requiratur ad perfectionem ſacramenti.

In corpore articuli eſt diſtinctio bimēbris in ſingulis conſuſionibus. Diſtinctio eſt: Inten-

Inſ. q. 74. ar. 3. ad 2. & 4. di. 6. q. 1. art. 2. q. 2. & di. 1. q. 3. ar. 4. 13. ad 1. & diſt. 20. q. 1. art. 3. ad 3.

AD DECIMUM ſic proceditur. Videtur, quod inten-

tio recta miniſtri requiratur ad perfectionem ſacramenti. Intentio enim miniſtri debet conformari intentioni eccleſiæ, ut ex dictis patet. * ſed intentio eccleſiæ ſemper eſt recta. ergo de neceſſitate ad ſacramenti perfectionem requiritur intentio recta miniſtri.

¶ 2. Præter. Peruerſa intentio deterior eſſe videtur, quam intentio iocofa: ſed intentio iocofa tollit ſacramentum: puta ſi aliquis non ſerio, ſed ludo aliquē baptizaret. ergo multo magis peruerſa intentio aufert ſacramentum: puta ſi aliquis aliquē baptizaret, ut poſtmodum eum occideret.

¶ 3. Præter. Peruerſa intentio facit totum opus vitioſum, ſecundum illud Luc. 12. Si oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebroſum erit: ſed ſacramentum Chriſti non poſſunt inquinari per malos homines, ſicut Auguſt. dicit contra Petilianum. ergo videtur, quod ſi ſit peruerſa intentio miniſtri, non ſit ibi verum ſacramentum.

SED CONTRA eſt, quod peruerſa intentio pertinet ad malitiam miniſtri: ſed malitia miniſtri non tollit ſacramentum, ergo nec peruerſa intentio.

RESPON. Dicendum, quod intentio miniſtri poteſt perverti dupliciter. vno modo reſpectu ipſius ſacramenti: puta cum aliquis non inrendit ſacramentum conferre, ſed deriſorie aliquid agere. & talis peruerſitas tollit veritatem ſacramenti, præcipue quando ſuam intentionem exterius manifeſtat. Alio modo poteſt perverti intentio miniſtri quantum ad id, quod ſequitur ſacramentum: puta ſi ſacerdos intendat aliquam feminam baptizare, ut abutatur ea: vel ſi intendat conficere corpus Chriſti, ut eo ad beneficia utatur: & quia prius non dependet a poſteriori, inde eſt quod talis intentionis peruerſitas veritatem ſacramenti non tollit, ſed ipſe miniſter ex tali intentione grauiter peccat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod eccleſiæ intentio recta eſt, & quantum ad ſacramenti perfectionem, & quantum ad ſacramenti uſum: ſed prima reſcitudo perſicit ſacramentum, ſecunda operatur ad meritum: & ideo miniſter qui conformat intentionem ſuam eccleſiæ, quantum ad primam reſcitudinem, non autem quantum ad ſecundam, perſicit qui-

tio miniſtri pot perverti dupliciter, vel reſpectu ſacramenti, vel reſpectu alicuius alterius. Prima cōcluſio iuxta primū membrum eſt: Peruerſa intentio reſpectu ſacramenti, tollit veritatem ſacramenti. Hanc cōcluſionem Auctor non probat in litera: ſed ut manifeſtam relinquit ex premiſſis, qd intentio miniſtri requiritur ad ſacramentum; huiusmodi enim peruerſitas tollit intentionem miniſtri. Secūda cōcluſio, iuxta ſecundū membrū eſt: Peruerſa intentio miniſtri circa conſequētia, non tollit veritatem ſacramenti. Probatur: quia prius non dependet a poſteriori.

In reſponſione ad ſecundum, adverte qd intentio ludica, ſeu iocofa in collatione ſacramenti, poteſt inueniri dupliciter, vel relata ad ipſum ſacramentum, vel relata ad finem, aut morium, quod adminiſtrat ſacramentum. Exemplū primi, ſi quis non intendendo facere qd facit eccleſia, ſed facere actū exteriorē ſimilem actū, quem facit eccleſia: vel deriſione, vel delectationis ſocialis gratia alios baptizaret; huiusmodi enim iocofa intentio tollit veritatem ſacramenti; quia tollit intentionem miniſtri, & de tali loquitur Auctor in litera. Exemplum ſecundi: Si quis ſocialis delectationis gratia alios baptizaret, intendens tamē facere qd facit eccleſia: ſicut e contra, ſiquis delectationis gratia permitteret ſe baptizari. Huiusmodi enim intentio iocofa non tollit veritatem ſacramenti, ſicut nec ſi fuiſſet intentio auara: puta ſi propter pecuniam cōferret, aut ſuſciperet qd baptiſma. Et ratio eſt qd iocofitas talis non tollit intentionem miniſtri reſpectu ſacramenti.

Ar. 8.

ad 1.

ca. 1.

par. 1.

10.

11.

12.

13.

14.

15.

16.

17.

18.

19.

20.

21.

22.

23.

24.

25.

26.

27.

28.

29.

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.